

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 199/06-28

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Juraja Babjaka a zo sudcov Eduarda Bárányi a Ľubomíra Dobříka vo veci sťažnosti R. F., B., zastúpeného advokátkou JUDr. A. K., B., pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj pre namietané porušenie jeho práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 128/96 v období po 15. decembri 2004 na neverejnom zasadnutí 19. októbra 2006 takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 128/96 v období po 15. decembri 2004 p o r u š i l základné právo R. F. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jeho právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 128/96 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných priet'ahov.

3. R. F. **p r i z n á v a** primerané finančné zadosťučinenie v sume 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Bratislava III **p o v i n n ý** vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava III **j e p o v i n n ý** zaplatiť náhradu trov konania R. F. v sume 6 888 Sk (slovom šesťtisícosemstoosemdesiatosem slovenských korún) na účet jeho právnej zástupkyne, advokátky JUDr. A. K., B., do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 199/06-9 z 21. júna 2006 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie sťažnosť (zo 4. apríla 2006) R. F., B. (ďalej aj „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. A. K., B., pre namietané opätovné porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj porušenie práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 128/96 v období po 15. decembri 2004.

Vo svojej sťažnosti sťažovateľ prostredníctvom splnomocnenej právnej zástupkyne uviedol, že sa žalobou podanou okresnému súdu 6. júna 1996 domáhal určenia neplatnosti okamžitého zrušenia pracovného pomeru. V konaní dochádzalo už od začiatku k zbytočným priet'ahom, v dôsledku čoho sa sťažovateľ obrátil na ústavný súd (17. júna 2004), ktorý

nálezom č. k. IV. ÚS 208/04-23 z 15. decembra 2004 vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v označenom konaní, prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prietáhov a priznal sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie v sume 50 000 Sk, ako aj náhradu trov konania.

Sťažovateľ tvrdí, že aj napriek nálezu ústavného súdu a jeho príkazu okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prietáhov je okresný súd v označenom konaní prakticky nečinný, keď do 4. apríla 2006 „... *nebol vo veci opätovne urobený žiaden úkon smerujúci k meritórnemu rozhodnutiu...*“, v dôsledku čoho sťažovateľ podľa svojho tvrdenia v decembri 2005 a v marci 2006 podal sťažnosť na prietahy v konaní, no zo strany okresného súdu nedostal „... *žiadnu odpoveď, ani sa vo veci nezačalo žiadnym spôsobom konať*“.

Na základe tejto argumentácie sťažovateľ žiada, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a porušenie jeho práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 128/96, aby prikázal okresnému súdu konať v predmetnej veci bez zbytočných prietáhov, aby priznal sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie v sume 40 000 Sk a náhradu trov konania pred ústavným súdom v sume 6 888 Sk.

V podaní doručenom ústavnému súdu 27. júla 2006 sťažovateľ prostredníctvom splnomocnenej právnej zástupkyne oznámil, že súhlasí s upustením od verejného ústneho pojednávania v predmetnej veci.

Na základe výziev ústavného súdu zo 17. júla 2006 a z 22. augusta 2006 sa k sťažnosti vyjadril okresný súd prostredníctvom svojho predsedu. V prílohe listu sp. zn. Spr. 3625/2006 zo 4. septembra 2006, doručenom ústavnému súdu 8. septembra 2006, predložil predseda okresného súdu stanovisko súčasnej zákonnej sudkyne v posudzovanom konaní k sťažnosti, s obsahom ktorého sa stotožnil. V uvedenom

stanovisku zákonná sudkyňa uvádza: „... V predmetnej veci je nariadený termín pojednávania na deň 4. 10. 2006. Po predložení spisu v januári 2005 som vo veci nenariadila na prvý polrok uvedeného roka termín pojednávania z dôvodu, že v mne určené pojednávacie dni som už mala nariadené pojednávania v iných mne pridelených veciach. V období od 1. 7. 2005 do 31. 12. 2005 som bola dočasne pridelená na výkon funkcie sudcu na Krajský súd v Bratislave. Po predložení spisu po návrate zo stáže som v predmetnej veci okamžite nekonala z dôvodu vysokej pracovnej zaťaženia, keďže po mojej polročnej neprítomnosti na Okresnom súde Bratislava III, bola potreba konať vo všetkých veciach v mne pridelenom súdnom oddelení.“

Predseda okresného súdu ústavnému súdu zároveň oznámil, že súhlasí z prerokovaním sťažnosti sťažovateľa bez nariadenia ústneho pojednávania.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami, ako aj s obsahom súdneho spisu okresného súdu týkajúceho sa posudzovaného konania dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát ústavného súdu sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe predložených listín a obsahu spisu okresného súdu vo veci sp. zn. 10 C 128/96.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania, ako aj z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej veci.

Sťažovateľ podal okresnému súdu 6. júna 1996 žalobu, ktorou sa proti S., B. (ďalej aj „zamestnávateľ“ alebo „žalovaný“), domáhal určenia neplatnosti okamžitého zrušenia pracovného pomeru zo strany žalovaného listom z 15. apríla 1996, ako aj náhrady mzdy.

V súvislosti so sťažnosťou sťažovateľa vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy zbytočnými priet'ahmi na strane okresného súdu v označenom konaní bol ústavnému súdu 18. novembra 2004 zaslaný spis okresného súdu týkajúci sa predmetnej veci a okresnému súdu bol vrátený 20. decembra 2004. Nálezom č. k. IV ÚS 208/04-23 z 15. decembra 2004 ústavný súd vyslovil, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní sp. zn. 10 C 128/96 porušené bolo. Ústavný súd zároveň prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných priet'ahov a priznal sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie vo výške 50 000 Sk. Nález ústavného súdu nadobudol právoplatnosť 27. januára 2005.

Dňa 10. marca 2006 nahliadla do spisu koncipientka právnej zástupkyne sťažovateľa. Listom z 31. marca 2006 odpovedal podpredseda okresného súdu na sťažnosti sťažovateľa z 9. decembra 2005 a z 9. marca 2006 týkajúce sa priet'ahov v označenom konaní.

Zákonná sudkyňa nariadila 21. júla 2006 pojednávanie vo veci na 4. október 2006 a uložila predvolať naň účastníkov a právnych zástupcov.

III.

3.1 Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy: „Každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov...“

Podľa ustanovenia čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru: „Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola ... v primeranej lehote prejednaná ... súdom...“

Povinnosťou súdov, vyplývajúcou zo základného práva účastníkov súdneho konania na prerokovanie ich veci bez zbytočných priet'ahov v kontexte medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky garantovať právo na prerokovanie veci v primeranej dobe vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 dohovoru, je zabezpečiť odstránenie stavu právnej neistoty osoby domáhajúcej

sa súdneho rozhodnutia v primeranej dobe (obdobne napr. III. ÚS 111/04, III. ÚS 11/05, III. ÚS 81/05).

Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným súdnym rozhodnutím v prerokúvanej veci. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby všeobecné sudy vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (napr. I. ÚS 10/98, III. ÚS 29/03).

Otázku existencie zbytočných prietáhov v konaní, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy alebo práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníka konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (obdobne napr. III. ÚS 175/04, III. ÚS 229/04).

3.2 Predmetom ústavnej sťažnosti je časť civilného konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 10 C 128/96 v období po 15. decembri 2004. Existencia zbytočných prietáhov v tomto konaní v období do 15. decembra 2004 bola predmetom posúdenia zo strany ústavného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. IV. ÚS 208/04 na základe predchádzajúcej sťažnosti sťažovateľa doručenej ústavnému súdu 17. júna 2004. Ústavný súd nálezom č. k. IV. ÚS 208/04-23 z 15. decembra 2004 vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v označenom konaní, prikážuc okresnému súdu, aby v ďalšom priebehu tohto konania postupoval bez zbytočných prietáhov.

Už v náleze č. k. IV. ÚS 208/04-23 z 15. decembra 2004 ústavný súd vyslovil, že posudzované konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 10 C 128/96 nemožno kvalifikovať ako „... právne a skutkovo zložitú...“, keďže „... žaloby tohto typu tvoria štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov...“. Predmetom konania je žaloba sťažovateľa, ktorou sa domáha určenia neplatnosti okamžitého zrušenia pracovného

pomeru zo strany zamestnávateľa a zaplata nájhrady mzdy z neplatného skončenia pracovného pomeru.

Ani v období po 15. decembri 2004 nebola v posudzovanom konaní zistená žiadna skutočnosť opodstatňujúca zmenu záveru ústavného súdu ohľadne posúdenia skutkovej alebo právnej zložitosti tejto veci v porovnaní s jeho názorom vysloveným v už spomínanom náleze č. k. IV. ÚS 208/04-23 z 15. decembra 2004. Posudzované konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 10 C 128/96 teda nemožno hodnotiť ako právne alebo fakticky zložitú vec ani v období po 15. decembri 2004.

3.3 Ústavný súd, skúmajúc správanie sťažovateľa v tomto konaní v období po 15. decembri 2004, nezistil žiadne okolnosti, v dôsledku ktorých by mohlo dôjsť k závažnejšiemu spomaleniu postupu okresného súdu pri prerokovaní a rozhodnutí uvedenej právnej veci.

3.4 Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným prieťahom, bol postup okresného súdu. Ten zostal v období od januára 2005 do 21. júla 2006, keď zákonná sudkyňa nariadila pojednávanie vo veci na 4. október 2006, v konaní prakticky nečinný bez toho, aby jeho postupu bránila relevantná procesná prekážka.

V dôsledku uvedenej nečinnosti (približne jeden a pol roka) došlo k ďalšiemu predĺženiu už aj tak zjavne neprimeranej celkovej doby posudzovaného konania bez výraznejšieho posunu (pokiaľ ide o jeho stav) k meritornému rozhodnutiu vo veci. Ústavný súd pripomína, že poskytnutie reálnej súdnej ochrany účastníkovi konania nevyhnutne predpokladá jej poskytnutie v rozumnom čase zodpovedajúcom povahe práv, ktoré sú predmetom konania, a reálnym okolnostiam prejednávanej veci (napr. nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 49/04 zo 17. júna 2004).

Dobu posudzovaného konania (viac ako desať rokov od podania žaloby) nemožno vzhľadom na jeho predmet a charakter (pracovnoprávny spor týkajúci sa určenia neplatnosti

okamžitého skončenia pracovného pomeru zo strany zamestnávateľa) považovať za primeranú v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru a postup okresného súdu v predmetnej veci za zlučiteľný so základným právom sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Okrem dlhodobej a z ústavného hľadiska neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu v konaní o tom svedčí aj fakt, že medzi pojednávaním nariadeným na 4. október 2006 a posledným predchádzajúcim pojednávaním, na ktorom bolo vykonané relevantné dokazovanie (ide o pojednávanie konané 14. februára 2000) je časové rozpätie viac ako šesť a pol roka. Ústavný súd preto dospel k záveru, že uvedené práva sťažovateľa boli postupom okresného súdu v posudzovanom konaní aj v období po 15. decembri 2004 porušené (bod 1. výroku nálezu).

3.5 Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Pretože ústavný súd zistil, že nečinnosťou okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ nachádza (bod 2 výroku nálezu).

3.6 Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiadal aj o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 40 000 Sk z dôvodu nemajetkovej ujmy spôsobenej pretrvávajúcim stavom právnej neistoty v súvislosti s posudzovaným konaním, a to aj napriek predchádzajúcemu nálezu ústavného súdu z 15. decembra 2004.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Pretože porušenie základného práva sťažovateľa, ktoré ústavný súd zistil, nemožno napraviť obnovením stavu pred jeho porušením a výrok ústavného súdu deklarujúci toto

porušenie nemožno vzhľadom na okolnosti prípadu považovať za dostatočnú a účinnú nápravu, priznal ústavný súd sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd priznal v tomto prípade finančné zadosťučinenie v plnej výške uplatnenej v sťažnosti, t. j. v sume 40 000 Sk (bod 3 výroku nálezu), zohľadňujúc predmet, charakter a dobu posudzovaného konania, dĺžku zbytočných prieťahov v konaní (jeden a pol roka) a s nimi spojenú nemajetkovú ujmu sťažovateľa. Jej závažnosť nepochybne podstatným spôsobom zvyšuje fakt, že k zbytočným prieťahom v postupe okresného súdu v posudzovanom konaní došlo opakovane po tom, čo ústavný súd nálezom č. k. IV. ÚS 208/04-23 z 15. decembra 2004 vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v predmetnom konaní a prikázal mu postupovať v jeho ďalšom priebehu bez zbytočných prieťahov (obdobne napr. III. ÚS 142/06).

3.7 Sťažovateľ prostredníctvom svojej právnej zástupkyne žiadal, aby mu ústavný súd priznal náhradu trov konania pred ústavným súdom v sume 6 888 Sk, ktorá pozostáva z náhrady trov právneho zastúpenia, za dva úkony právnej služby realizované v roku 2006 a z režijného paušálu vrátane dane z pridanej hodnoty, ktorej platiteľkou je právna zástupkyňa.

Ústavný súd pri rozhodovaní o požadovanej náhrade trov vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Pri stanovení výšky priznanej náhrady trov právneho zastúpenia sťažovateľa vychádzal ústavný súd z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a), c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 1 a 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“) s tým, že predmet konania pred ústavným súdom o sťažnosti v zmysle čl. 127 ústavy je v zásade

nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadost'účením, alebo s hodnotou predmetu sporu, o ktorom sa koná pred všeobecným súdom (napr. I. ÚS 129/03, III. ÚS 11/05).

Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby v roku 2006 v konaní pred ústavným súdom predstavuje čiastku 2 730 Sk a hodnota režijného paušálu 164 Sk.

V súlade s uvedenými ustanoveniami vyhlášky č. 655/2004 Z. z. mohol sťažovateľ požadovať náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2006 (prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, písomné podanie vo veci – sťažnosť), teda $[2 \times 2\,730 \text{ Sk} + 2 \times 164 \text{ Sk}] + 19\% \text{ DPH}$, spolu 6 888 Sk.

Ústavný súd preto priznal sťažovateľovi podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde náhradu trov právneho zastúpenia v uplatnenej výške 6 888 Sk (bod 4 výroku nálezu).

Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. októbra 2006